

Французькомовна
критика
на зламі тисячоліть:
Маркіян Шашкевич
і "Руська Трійця"

Стор. 3

Франкова
весна

Стор. 4-5

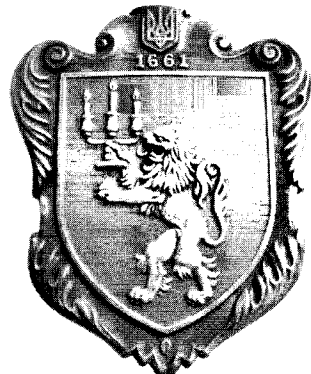
Святкова
академія,
приурочена
Василеві Миску

Стор. 6

КАМЕНЯР

Інформаційно-аналітичний журнал Львівського національного університету імені Івана Франка

№ 5-6, травень-червень 2013 р.

Латина для математиків і фізиків: слово у світі чисел

“Книгу в руки – й до науки!” – здавна знайий заклик. Серед тих книжок найчастіше – підручник. Те, що під рукою, по що раз по раз сягаємо рукою. Залежно від того, яким є той підручник, наука може бути мукою (надто, коли мова про латину), або – радістю.

У нашому випадку (підручник “Латинська мова для математиків і фізиків” авторства М. Домбронського, О. Вацеби, Х. Куїїбіді та М. Тсомланіс) буде така радість. Книга будить живі зацікавлення, розкриває широкі гуманітарні обрії, і це тим важливіше, що підручник начебто орієнтований на “вузьких” спеціалістів – математиків і фізиків. Це фактично перша спроба цілком нового способу впровадження студента у світ “мертвої” латини. Гортаючи сторінки підручника, мимоволі ловимо себе на думці, що то не сторінки, не заняття, а чудові вікна, крізь які зазираємо в такий далекий, а все ж близький нам світ, якому Європа завдячує своїм відродженням.

Як це вдалося авторам підручника? Передусім завдяки їхньому розумінню, що там латина для неспеціалістів; це не практика вивчення правил і виконання вправ, а власне – ті згадані вікна, які дозволяють студентів ступити стежками – до Евкліда, Архімеда, Горація, зрозуміти, що вони, ті постаті, – не там, у давнині, а серед нас (“тут і тепер”); освіта без того стала б просто сукупністю знань.

У підручнику домінує, що дуже важливо, не граматики, не правила, а живий культурологічний матеріал, дуже вдалий і продуманий набір вправ, орієнтованих на рух думки, на зацікавлення, де студент відчуває насолоду саме від процесу розгадування загадки, головоломки

(не забуваймо, що латинське слово “ludus”, школа, у його первісному значенні – гра, забава, а грецьке “scholē” – дозвілля).

Хотілося б відзначити розмаїття викладеного в підручнику матеріалу. Насамперед – це витяги зі сучасних фізичних і математичних текстів, де студент має знайти слова латинського чи грецького походження – вже тут можна відчутти, що без цих античних мов, греки й латини, сучасної наукової термінології попросту б не існувало. Велика пізнавальна роль також у латинських написах Львова, гербах Університету, його факультетів і коледжів, античній архітектурі (без неї складно було б оцінити архітектурну красу нашого міста). Наведено чимало прикладів уживання латинських фраз і висловів у художній літературі. Особливо важливим для математиків і фізиків є скрупульозний аналіз на сторінках підручника наукової термінології. Навіть саме слово “термін” оживає, коли довіддемося, що витоком його є латинське “terminus” – межовий камінь, межа, край.

Латинські переклади Евклідових “Начал” (разом з фрагментом десьного папіруса та сторінкою з нотатками Ісаака Ньютона), уривок з Горацієвого “Поетичного мистецтва” (Горацій, лірик, співець золотий середини, не сперечався з геометром Евклідом, який описував золотий перетин, – це єдиний контекст), фрагмент Ціцеронових “Тускуланських бесід” про Архімеда, біографії Мирона Заридкого й Івана Пулюя, римський календар (і поруч – львівський “Будинок-календар”), і, знову ж таки, численна та різноманітна наукова термінологія й наукова символіка, що коренями сягає греки й латини, – цей масштабний матеріал творить ту культурологічну канву, у

якій покликаний жити homo sapiens – людина, яка не протиставляє стислих наук гуманітарним (згадаймо тут не таку вже й давню дискусію між “ліриками” та “фізиками”). У підручнику не бракує й латинських афоризмів. Вони тут не є додатком для вивчення напам’ять, а радше органічно вписані в контекст підручника; антична афористика, до того ж, єднається з висловами сучасних авторів, що засвідчує тяглість думок, ідей, образів.

Згадане вище розмаїття ілюстративного матеріалу не хаотичне, а підпорядковане одній меті: дати відчуття представникові стислих наук (“вузькому спеціалістові”), що таке гуманітарний контекст, завдяки якому кожна з наук набуває свого найбільшого сенсу – служиння добру й людяності.

Заслугує уваги гарне оформлення підручника. Його хочеться взяти до рук, гортати, переглядати ілюстрації, вчитуватися в нього і далі йти наміченими авторами стежками.

Отож, згадаймо початкову фразу, “Книгу в руки – й до науки!” Та ба! Дещо частіше в руках бачимо не підручники, а електронні пристрої для читання. І все ж, беручи до рук саме цей підручник, хочемо вірити, що людина ще довго не розлучатиметься з книжкою, яка не лише є джерелом знань, а й високої естетичної насолоди, книжкою, яка поєднує те, що ніколи не повинно йти врзнібочі: корисне з приємним (utile dulci).

Михайло ЗАРІЧНИЙ,
декан механіко-математичного
факультету,
Андрій СОДОМОРА,
професор кафедри
класичної філології
факультету іноземних мов

КАМЕНЯР

Засновник і видавець: Львівський національний університет імені Івана Франка. Газета виходить раз на місяць. Розповсюджується безкоштовно. Реєстраційне свідоцтво ЛВ №135.
Головний редактор: Анастасія КОНИК. **Журналіст:** Олександр ЛАВРИНОВИЧ. **Фото:** Олега ВІВЧАРИКА. **Дизайн і верстка:** Богдан ЛЯЛЬКА.
Інтернет-версія газети: <http://kameniar.franko.lviv.ua>. **Веб-підтримка:** Руслан БАБІЛІЯ. **Друк:** ІП "Неофіта І. М.", м. Львів, вул. Грабовського, 11, тел.: 297-46-78. **Друк офсетний.** Наклад – 2000 примірників. **Замовлення №12/06.**
Передруковуючи матеріали, посилайтеся на газету "Каменяр" обов'язково. Адреса редакції: м. Львів, вул. Університетська, 1, к. 221 а, тел.: 239-45-04, факс: 260-33-23, e-mail: gazeta.kamenyar@gmail.com